

Lagutskottets yttrande**1980/81:5 y****över motioner om avgift på tomkassetter***Till skatteutskottet*

Skatteutskottet har berett lagutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1980/81:1157 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c) och motion 1980/81:1869 av Bertil Hansson (fp) och Jörgen Ullenhag (fp).

I båda motionerna tas upp frågan om kompensation såväl till upphovsmän och andra rättighetsinnehavare som till kulturlivet i stort för det ekonomiska avbräck som uppstår genom hemkopiering av fonogram dvs. grammfon-skivor och andra ljudupptagningar. I motion 1157 yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om att förslag snarast framläggs om införande av en särskild kassettagift enligt vad i motionen anförts. I motion 1869 yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att förslag om en avgift på oinspelade tonband i enlighet med vad som anförts i motionen bör föreläggas riksdagen senast under 1981/82 års riksmöte.

Lagutskottet avger följande yttrande och begränsar sig därvid till de upphovsrättsliga aspekterna.

Enligt upphovsrättslagen (1960:729) har den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk i princip rätt att ensam utnyttja verket och göra det tillgängligt för allmänheten. Lagen ger också skydd för utövande konstnärer när de framför ett litterärt eller konstnärligt verk. Även framställare av fonogram åtnjuter i viss utsträckning skydd enligt lagen. Reglerna i upphovsrättslagen innebär att exempelvis en grammfonskiva inte får kopieras utan tillstånd av dem som skapat det inspelade verket, av artisterna på skivan och skivproducenten. Som kopiering anses bl. a. att man spelar in upptagningen på grammfonskivan på ett annat fonogram. Inte heller får man utan tillstånd spela in verk som framförs offentligt t. ex. vid en konsert eller sänds ut i radio eller TV. Vissa undantag från det upphovsrättsliga skyddet finns dock. Bl. a. är det tillåtet att för enskilt bruk kopiera exemplar av verk, s. k. hemkopiering. En sådan kopia får man bara använda för egen del och inte överlåta till utomstående.

Som påpekas av motionärerna har frågan om kopiering av fonogram för enskilt bruk tagits upp av statens kulturråd i en rapport (1979:1) Fonogrammen i kulturpolitiken. Frågan har också behandlats av riksdagen hösten 1980 (LU 1980/81:3) med anledning av två motioner.

Kulturrådet har i rapporten föreslagit att det statliga stödet till fonogramverksamheten skall ökas samt att en avgift på oinspelade kassetter skall införas. Kulturrådet har därvid framhållit att det i princip är rimligt att de som kopierar fonogram privat får betala för samhällets stöd till upprätthåll-

landet av en mångsidig fonogramproduktion. Det är också enligt kulturrådet i princip rimligt att upphovsmän och artister får ersättning för det ekonomiska avbräck som vållas genom kopieringen. I vilka former detta skall ske har kulturrådet ansett böra klarläggas av upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02).

Rapporten har överlämnats till utbildningsdepartementet och därefter remissbehandlats, varvid bl. a. upphovsrättsutredningen yttrat sig. Utredningen har i sitt remissyttrande betonat vikten av att rättighetsinnehavare får kompensation för konsekvenserna av hemkopieringen samt framhållit att utredningen med prioritet diskuterat frågan om införande av en upphovsrättsligt motiverad avgift på tomkassetter. Utredningen har vidare understrukit betydelsen av en samordning vid genomförandet av kulturrådets förslag och ett väntat förslag från utredningen.

I årets budgetproposition (bil. 12, s. 10) framhåller utbildningsministern att det enligt hans mening finns anledning att se kulturrådets förslag i ett vidare sammanhang. Han anför vidare att, som påpekas i flera remissvar över rapporten, kassettekniken har lett till att privatkopieringen av musik i olika former ökat. Rättighetsinnehavare av olika slag tillfogas härigenom en viss ekonomisk skada. Mot denna bakgrund har enligt utbildningsministern aktualiserats huruvida man genom en avgift på s. k. tomkassetter kan kompensera rättighetsinnehavarna som grupp för denna skada. Beredningen av denna fråga, framhålls det, pågår f. n. inom regeringens kansli.

I likhet med utbildningsministern anser lagutskottet att den tilltagande hemkopieringen av fonogram leder till negativa konsekvenser för upphovsmän och andra rättighetsinnehavare. Eftersom hemkopieringen på sikt kan antas leda till minskade möjligheter för fonogramproducenterna att ge ut s. k. smala inspelningar, t. ex. folkmusik och jazz, är den – som utskottet framhöll förra året – till nackdel även för kulturlivet i stort. Utskottet vill därför ånyo stryka under att det är angeläget att åtgärder vidtas i syfte att motverka de negativa följderna av hemkopieringen. Med hänsyn till vad som anförs i budgetpropositionen förutsätter utskottet att frågan kommer att få en lösning, som tillgodoser de upphovsrättsliga intressena. Från lagutskottets utgångspunkt är något initiativ av riksdagen därför inte erforderligt och utskottet förordar att motionerna avstyrks.

Stockholm den 10 mars 1981

På lagutskottets vägnar
LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Inger Lindquist (m), Stig Olsson (s)*, Elvy Nilsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s), Olle Aulin (m), Owe Andréasson (s), Marianne Karlsson (c), Bengt Silfverstrand (s), Margot Håkansson (fp) och Stina Andersson (c).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

1. 1. 1981
2. 1. 1981
3. 1. 1981
4. 1. 1981
5. 1. 1981
6. 1. 1981
7. 1. 1981
8. 1. 1981
9. 1. 1981
10. 1. 1981
11. 1. 1981
12. 1. 1981
13. 1. 1981
14. 1. 1981
15. 1. 1981
16. 1. 1981
17. 1. 1981
18. 1. 1981
19. 1. 1981
20. 1. 1981
21. 1. 1981
22. 1. 1981
23. 1. 1981
24. 1. 1981
25. 1. 1981
26. 1. 1981
27. 1. 1981
28. 1. 1981
29. 1. 1981
30. 1. 1981
31. 1. 1981
32. 1. 1981
33. 1. 1981
34. 1. 1981
35. 1. 1981
36. 1. 1981
37. 1. 1981
38. 1. 1981
39. 1. 1981
40. 1. 1981
41. 1. 1981
42. 1. 1981
43. 1. 1981
44. 1. 1981
45. 1. 1981
46. 1. 1981
47. 1. 1981
48. 1. 1981
49. 1. 1981
50. 1. 1981
51. 1. 1981
52. 1. 1981
53. 1. 1981
54. 1. 1981
55. 1. 1981
56. 1. 1981
57. 1. 1981
58. 1. 1981
59. 1. 1981
60. 1. 1981
61. 1. 1981
62. 1. 1981
63. 1. 1981
64. 1. 1981
65. 1. 1981
66. 1. 1981
67. 1. 1981
68. 1. 1981
69. 1. 1981
70. 1. 1981
71. 1. 1981
72. 1. 1981
73. 1. 1981
74. 1. 1981
75. 1. 1981
76. 1. 1981
77. 1. 1981
78. 1. 1981
79. 1. 1981
80. 1. 1981
81. 1. 1981
82. 1. 1981
83. 1. 1981
84. 1. 1981
85. 1. 1981
86. 1. 1981
87. 1. 1981
88. 1. 1981
89. 1. 1981
90. 1. 1981
91. 1. 1981
92. 1. 1981
93. 1. 1981
94. 1. 1981
95. 1. 1981
96. 1. 1981
97. 1. 1981
98. 1. 1981
99. 1. 1981
100. 1. 1981